

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	11520 - Literatura i Territori / 1
Titulació	Màster U. de Llengua i Literatura Catalanes: C. A. C. del Pat. Immat.
Crèdits	3
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Xavier Miquel Barceló Piña xavier.barcelo@uib.cat	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					

Contextualització

L'espai és un dels elements fonamentals en el pensament humà i, consegüentment, en la literatura. Des de la concepció més superficial, com a escenari d'una acció, d'una reflexió o d'una contemplació, a formes més elaborades que en desenvolupen la relació amb la literatura d'una manera més abstracta, l'espai és sempre present en el fet literari. Alhora, els enfocaments per pensar-hi parteixen de punts de vista divergents, que sempre impliquen l'espai en la literatura, però també la literatura en l'espai, uns punts de vista que poden incloure el text com a espai semiòtic, l'espai de la representació artística dins aquest text, l'espai com a codi cultural, l'espai geocrític que esdevé de la ramificació de literatures i camps culturals, que poden desenvolupar aquestes topografies literàries, observades des del punt de vista acrític —sovint relacionades amb l'explotació que en fa la indústria turística— o, a partir d'aparells crítics d'autors com Mikhail Bakhtin, Giles Deleuze, Michel Foucault o Henri Lefebvre, amb el reconeixement que les representacions de l'espai són sovint transgressores, que travessen les fronteres de les normes establertes, alhora que reestableixen les relacions entre persones, llocs i coses. La cartografia deixa de ser una atribució exclusiva de l'Estat o del govern, sinó que diversos agents o grups poden assumir la responsabilitat de representar els espais geogràfics al mateix temps i amb efectes diferents. A efectes pràctics, doncs, el geocríticisme és multifocal, perquè examina diversos temes al mateix temps, i, per tant, es diferencia de pràctiques centrades en el punt de vista singular del viatger o el protagonista.

L'assignatura "Literatura i Territori" proposa, en un primer moment, incorporar les aportacions teòriques i metodològiques d'aquests plantejaments esbossats, a partir d'aquests plantejaments teòrics divergents, pretén posar en relació la producció literària amb la concepció de l'espai en què es desenvolupa o al qual fa referència. Aquest espai fa referència a la literatura produïda a Mallorca, bàsicament la catalana, però amb una orientació que inclou la producció literària en altres territoris dels Països Catalans i en altres llengües, bàsicament l'espanyol, l'anglès i el francès. Aquesta anàlisi de la relació entre espai i territori parteix d'un cert grau de referencialitat literària entre el món i el text, és a dir, entre el referent i la seva representació, de manera que ens centrarem en una literatura amb un cert grau mimètic, tot i que amb incursions en el que Nash (1987) anomena "ficcio anticòsmica" i "ficcio neocòsmica". Així, l'assignatura funcionarà a partir d'un enfocament que combinarà el desenvolupament teòric amb l'anàlisi d'obres específiques i corrents literaris, la qual, en qüestionar les relacions entre la naturalesa d'un espai determinat i la seva condició realment existent, ens permetrà qüestionar les imatges i idees establertes amb relació al territori i la seva (re)creació en el camp literari.

Guia docent

L'assignatura es realitzarà al llarg del segon semestre. Els alumnes han de conèixer els autors i les obres més significatives que es tractaran. En conseqüència, la matèria té una relació estreta amb altres assignatures de caràcter literari del pla d'estudis del present màster. Alhora també planteja el foment d'una directriu interdisciplinària en el tractament de l'espai (aspectes geogràfics, històrics, antropològics i sociològics).

Requisits

En general, es pressuposa la competència bàsica dels alumnes en les matèries cursades al llarg de la llicenciatura o el grau, especialment aquelles que tenen una relació més directa amb el programa de l'assignatura. Al marge d'aquest marc conceptual genèric, es detallen a continuació alguns requisits essencials i recomanables.

Essencials

Lectura acurada dels textos tractats a l'assignatura.

Competència plena, oral i escrita, en llengua catalana.

Recomanables

Familiaritat amb els continguts que fan referència a la literatura catalana (autors, contextos).

Coneixement de les principals eines d'anàlisi textual.

Competència lectora en llengua anglesa (suficient per llegir i comprendre articles acadèmics).

Competències

Específiques

- * Aplicar les diferents teories sobre el concepte de patrimoni immaterial i que les sàpiguen aplicar a l'estudi del fet lingüístic i literari català en el disseny de projectes d'actuació en el terreny del patrimoni cultural immaterial.(CE1)
- * Elaborar models d'intervenció social i cultural en el terreny de la llengua, la literatura i la cultura catalanes enteses com a patrimoni immaterial.(CE11)
- * Proposar hipòtesis de treball en la investigació sobre la llengua o la literatura catalana, i sobre el patrimoni cultural immaterial en general, tenint en compte els recursos metodològics de les diferents teories lingüístiques o literàries contemporànies.(CE12)

Genèriques

- * Usar correctament la llengua catalana, tant oralment com per escrit, i en tots els registres, tot destacant especialment el filològic avançat. (CG1)
- * Cercar, analitzar i interrelacionar coneixements procedents dels diversos camps del saber relacionats amb la llengua i la literatura catalanes, vistes com a patrimoni immaterial. (CG3)
- * Cercar, sistematitzar i usar adequadament en un nivell avançat la bibliografia, així com saber valorar críticament els coneixements que s'exposen en les fonts bibliogràfiques i en altres fonts d'informació (tant digitals com analògiques) sobre la llengua i la literatura catalanes considerades com a patrimoni immaterial. (CG4)

Guia docent

Bàsiques

* Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

1. Aproximacions teòriques: notes introductòries.
2. Espai urbà i espai rural
3. L'illa com a espai porós: la costa
4. El paradigma de la mobilitat: l'illa com a espai cinètic.
5. El turisme i la ficció de l'espai: la mirada de l'Altre.

Metodologia docent

Activitats de treball presencial (0,72 crèdits, 18 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques		Grup gran (G)	Sessions dedicades a l'exposició dels continguts teòrics de l'assignatura. Caldrà que els alumnes hagin fet les lectures corresponents a cada sessió.	13
Seminaris i tallers	Seminaris de discussió	Grup mitjà (M)	Sessions dedicades al comentari de les lectures. Cada seminari serà liderat per un o més alumnes (el nombre dependrà de la matrícula de l'assignatura). Els alumnes responsables del seminari hauran de: a) preparar un qüestionari i passar-lo a la resta de la classe, via Aula Digital, amb 5 dies d'anticipació; b) preparar i presentar una aplicació pràctica sobre la lectura (pot ser una aplicació didàctica) i realitzar-la a classe; c) presentar a la professora un dossier amb tots els materials vinculats al seminari (qüestionari, descripció de l'aplicació, textos treballats, presentació ppt).	4
Tutories ECTS		Grup petit (P)	L'objectiu de les tutories és resoldre els dubtes relatius a l'assignatura i ajudar els estudiants a preparar els seminaris i treballs de curs.	1

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Guia docent

Activitats de treball no presencial (2,28 crèdits, 57 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Tutories electròniques	Les tutories electròniques tindran la mateixa funció que les presencials. Cal vehicular-les via Aula Digital, utilitzant el fòrum individualitzat per tutories o bé fòrums específics habilitats ad hoc.	6
Estudi i treball autònom individual	Estudi autònom	Els alumnes hauran de dedicar les hores d'estudi autònom de l'assignatura a comprendre els continguts teòrics explicats a classe, a partir de la lectura de la bibliografia recomanada.	6
Estudi i treball autònom individual	Treball	L'alumne haurà d'elaborar individualment un treball en què demostrï la capacitat d'analitzar en profunditat una o diverses obres literàries actuals (triades d'entre una llista oberta de suggeriments proposada per la professora) amb l'aplicació de referents teòrics i bibliografia específica. Serà imprescindible discutir amb el professor, amb l'antelació que s'indica oportunament, el tema triat i l'enfocament.	12
Estudi i treball autònom individual	Lectures obligatòries	Els alumnes hauran de llegir totes les obres proposades. Hauran de participar en els seminaris conduïts per altres companys i fer-hi aportacions rellevants.	25
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació dels seminaris	Les hores de preparació de seminari es dedicaran a la confecció i distribució de qüestionaris sobre les lectures, al disseny d'una activitat pràctica sobre els textos triats i a la confecció d'un breu dossier o carpeta d'aprenentatge amb tots els materials vinculats a l'activitat.	8

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Guia docent

Seminaris de discussió

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Tècniques d'observació (recuperable)
Descripció	Sessions dedicades al comentari de les lectures. Cada seminari serà liderat per un o més alumnes (el nombre dependrà de la matrícula de l'assignatura). Els alumnes responsables del seminari hauran de: a) preparar un qüestionari i passar-lo a la resta de la classe, via Aula Digital, amb 5 dies d'anticipació; b) preparar i presentar una aplicació pràctica sobre la lectura (pot ser una aplicació didàctica) i realitzar-la a classe; c) presentar a la professora un dossier amb tots els materials vinculats al seminari (qüestionari, descripció de l'aplicació, textos treballats, presentació ppt).
Criteris d'avaluació	Es valoraran la puntualitat en la publicació del qüestionari, la rellevància de les qüestions plantejades, la capacitat de liderar la discussió, l'adequació i correcció lingüístiques, la qualitat de l'aplicació pràctica, la capacitat de sintetitzar informacions diverses i disperses en un relat ben articulat i la capacitat d'argumentació.

Percentatge de la qualificació final: 35% amb qualificació mínima 5

Treball

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	L'alumne haurà d'elaborar individualment un treball en què mostri la capacitat d'analitzar en profunditat una o diverses obres literàries actuals (triades d'entre una llista oberta de suggeriments proposada per la professora) amb l'aplicació de referents teòrics i bibliografia específica. Serà imprescindible discutir amb el professor, amb l'antelació que s'indica oportunament, el tema triat i l'enfocament.
Criteris d'avaluació	Es valoraran l'adequació conceptual, la correcció formal, el seguiment del procés de tutoria, el seguiment de les convencions formals i retòriques del discurs acadèmic i l'originalitat en el tema i en el plantejament.

Percentatge de la qualificació final: 65% amb qualificació mínima 4

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Lectures obligatòries

Antologia de poetes de l'Escola Mallorquina, proveïda pel professor.
OLIVER, Maria Antònia (2016[1992]). Joana E. Barcelona: La Butxaca.
MUS, Antoni (1980). La senyora. Barcelona: Edicions 62.
FUSTER, Jaume (2002). L'illa de les tres taronges. Barcelona: Columna
VICENS, Antònia (2002[1967]). 39° a l'ombra. Barcelona: La Butxaca.

Bibliografia bàsica

1. BOU, Enric (2013). La invenció de l'espai. Ciutat i viatge. València, PUV.
2. LEFEBVRE, Henry (2013). La producción del espacio, Madrid: Capitán Swing.
3. LEVY, C. & WESTPHAL, B. (dirs.) (2014). Géocritique: État des lieux / État des lieux / Geocriticism: A Survey. Limoges: PULIM.
4. TALLY, Robert T. (2017). The Routledge Handbook of Literature and Space, Londres: Routledge.
5. BAKHTIN, Mikhail (2012[1986]). Problemas de la Poética de Dostoiévski. Mèxic: Fondo de Cultura Económica.

Bibliografia complementària

Guia docent

- ARNAU, Pilar (1999). Narrativa i turisme a Mallorca (1968-1980). Kasseli i Palma: Reichenberger edition/ Documenta Balear.
- CORTÉS, Carles (2008). «El mar com a recurs literari en les narradores mallorquines actuals: els contes de Carme Riera». Dins: Cortés, Carles (ed.), El mar en les literatures de la Mediterrània Occidental. Alacant: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes. En línia: <http://www.cervantesvirtual.com/nd/ark:/59851/bmcd5130>.
- DIVERSOS AUTORS (2011). Literatura, territori i identitat. Girona: Curbet Editors [en línia]. Disponible a: <https://www.espaisescrits.cat/storage/2018-08-21-14-40-08-file.pdf>
- DIVERSOS AUTORS (2014). Per vells carrers de poble. Territori, marca, educació i patrimoni, edició de Jordi Chumillas i Ricard Giramé, Vic: Servei de Publicacions Institucionals UVic-UCC.
- MEIER, Albert (2007). «Travel writing». Dins Beller, Manfred; Leerssen, Joep. Imagology: The Cultural Construction and Literary Representation of National Characters: a Critical Survey. Amsterdam, Nova York: Rodopi, pàg. 446-450.
- MIRA, Joan Francesc (2007). Identitat i territori: els cercles de la consciència. València: PUV.
- MOYÀ, Eduard (2013). «Forty years shaping the Balearics: the playground of British travellers and their imagery of pleasure (1903-1939)». Dins: Cots, Montserrat; Gifra-Adroher, Pere; Hambrook, Glyn (Eds.). Interrogating Gazes: Comparative Critical Views on the Representation of Foreigners and Otherness. Peter Lang: Berna, pàg. 161-170.
- MOYÀ, Eduard (2015). «Palma: The oscillating core of a suspended periphery. An imagologic approach to an island city and its discourse of pleasure». Journal of Marine and Island Cultures, 4: 1, pàg. 1-9.
- MUNMANY, Mireia (2017). L'agència del patrimoni literari. Conceptualització i anàlisi comparativa dels models català i anglès. Tarragona: Publicacions URV.
- NASH, Christopher (1993). World Postmodern Fiction. Londres: Longman
- PÉREZ FERNÁNDEZ, Irene (2009). Espacio, identidad y género. Sevilla: Arcibel Editores.
- PICORNELL, Mercè (2012). «El rèdit estètic de la glocalització. Noves formes de representació de la Mallorca contemporània als textos d'Antònia Font, Biel Mesquida i Miquel Bezares». Estudis de llengua i literatura catalanes, LXV. Miscel·lània Albert Hauf. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pàg. 215-246.
- PICORNELL, Mercè (Ed.) (2010). "Permeabilitats. La cultura i la societat contemporànies de les illes Balears com a espais de confluència", Journal of Catalan Studies, 13 [revista electrònica en línia]
- PIQUER, Adolf & KOTATKOVA, Adela & SALVADOR, Vicent (coords.) (2017). "Estudios identitarios: regiones y ciudades / Identity Spaces: Regions and Cities", Cultura, Lenguaje y representación / Culture, Language and Representations, 17 [revista electrònica].
- PONS, Margalida; SUREDA, Caterina (2004). (Des)aiïllats: narrativa contemporània i insularitat a les Illes Balears. Barcelona: Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears i Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- SAID, Edward (2003 [1977]). Orientalism. Londres: Penguin Books.
- SALVADOR, Vicent & PIQUER, Adolf (coords.) (2017). "Els llocs en l'imaginari literari: l'espai valencià i els altres", eHumanista i IVITRA, 10 [revista electrònica].
- URRY, John (2002). The Tourist Gaze. London: SAGE.
- WALTON, John K (ed.) (2005). Histories of Tourism: Representation, Identity and Conflict, Clevedon, Tonawanda i Ontario: Channel View Publications

